

Történelmi igazságtételt!

— HAZAI FELHÍVÁS A MAGYAR TÁRSADALOMHOZ —

30 éve, 1958. június 16-án végezték ki Nagy Imrét, az 1956. október 23-án ki-robbant magyar forradalom miniszterelnö-két, két társával, Maléter Pál honvédelmi miniszterrel és Gimes Miklós újságíróval együtt. A per egy másik vádlottját, Szilá-gyi Józsefet titokban már korábban fel-akasztották. Losonczi Géza államminisz-tert pedig — a másodrendűnek szánt vád-lottat — még a bírósági komédia megkez-dése előtt a börtönben pusztították el 1957 decemberében.

Három évtizede rejtegeti a rákoskeresztúri köztemető eldugott 301-es parcellájának bozótrengetege az 1956. november 4-én kezdődött restauráció sokszáz áldozatát. Hozzá tartozóik előtt még azt is eltitkolják, hogy övéik a rabtemető melyik zugában fekszenek.

A forradalom leverését követő megtorlás példa nélkül áll a magyar történelemben. A korábbi forradalmak után a Habsburgok, Haynau és Horthy rendszere együttesen sem hurcolt meg, ítélte el, végzett ki és kényszerített száműzetésbe annyi embert, mint az 1956. november 4-én létrejött hatalom. A rendszer első embere, uralomrajutása után egy héttel ország-világ előtt még azt ígérte, az eseményekben való részvételért senki sem vonható felelősségre. Ideje, hogy szembesítsük ezt az ígéretet a 301-es parcella valóságával.

A politikai vezetés mindaddig semmit nem akart megtűnni, ami a forradalomra emlékeztet, holott erre épültek az elmúlt időszak eredményei, a konszolidáció élet-színvonalpolitikája és viszonylagos liberalizmusa, valamint a 68-as reform: vívmányai. A forradalommal, történelmünk e legnagyobb nemzetközi kisugárzású, egész generációk sorsát meghatározó eseményével kapcsolatban, a hivatalos politika fő módszere mindaddig a hallgatás és a fedtetés volt, melyet időről időre a tudatos rágalomok és hazugságok tarkítottak.

Eljött az ideje annak, hogy a magyar

társadalom követelje a megtorlás áldozatainak, halottaknak és élőknek teljes erkölcsi, politikai és jogi rehabilitációját. Ez előfeltétele minden megújulásnak, szellemi és politikai megtisztulásnak. És a mártírok emlékével együtt a forradalom emlékét is meg kell tisztítani a rászórt mocskoktól.

De a tisztázás és a jóvátétel hiánya és szüksége jóval hosszabb időszakot érint. Viták és találgatások folynak a Rajk-per háttéréről, miközben a nemzetközileg is fogalomná vált konstrukciós per iratait és jegyzőkönyveit, ha ugyan meg nem semmisítették őket, ma is hét lakat alatt őrzik. És mindmáig sűrű homály fedi a Rajk-per előtti és utáni konstrukciós pereket is. Így csak a legfontosabbakat említve: Demény Pál és Weishaus Aladár bebörtönzését; a Magyar Közösség és az ún. kisgazdapárti összeesküvők pereit; az FM-pert, melyben a mezőgazdaság szakembereit ítélték el; a Mindszenty-pert és a Grösz-pert; a MAORT-pert és a Standard-pert; a szociáldemokrata jobb- és balszárny pereit.

Mindezekben javarészt ártatlan embereket ítélték el, országos rágalomhadjárat közepette. Ha később zárt ajtók mögött egyes esetekben történt is jogi rehabilitáció, az 1945 utáni magyar demokráciát megalapozó, ártatlanul bebörtönzött kisgazdapárti, parasztpárti, polgári szociáldemokrata, keresztény politikusok százai, a hazug szabotálási vádak alapján elítélt szakemberek ezrei máig nem részesültek politikai és erkölcsi jóvátételben. És még a minimális jogi rehabilitáció is elmaradt azoknak a tízezreknek, akiket mint osztályellenséget, mint klerikális reakciókat, mint titoistákat, mint mondvacsínált gazdasági bűnözőket ítélet nélkül internáltak, kitelepítettek, vagy kényszermunkára hurcolták a recski bányába, a Hortobágyra és más táborokba.

Ezeket a népellenes bűnöket hivatalos formában még mindig nem ismerték el és nem ítélték el. Aminthogy a kitervezők és végrehajtók komoly felelősségrevonása sem történt meg 56 előtt, sem azóta. A bűnösök túlnyomó többsége tovább élvezte a hatalom bizalmát, sokan közülük fontos szerephez jutottak az 56 utáni időszakban, különösen a tömegkommunikációban és a kulturális vezetésben.

A múlttal való becsületes szembenézés, a történelmi igazságtétel az egész nemzettel szembeni erkölcsi tartozása a megújulást hirdető párt és államvezetésnek. A párttagság ama részét pedig, mely lelke mélyén soha nem értett egyet a jogtipró erőszakkal és a véres megtorlással, súlyos lelkiismereti tehertől szabadítaná meg az igazságtalanságok lehető jóvátétele.

Minthogy azonban e tekintetben 3 évtized alatt nem történt előrehaladás, alulírottak, az 1956 után kivégzettek hozzátartozói és egykori politikai elítéltek szükségesnek látjuk, hogy kezdeményezőleg lépünk fel. Ezért elhatároztuk a „Történelmi Igazságtétel Bizottsága” megalakítását. A bizottság szükségesnek tartja a volt politikai elítéltek és üldözöttek teljes jogi rehabilitálását, vagyis a büntetett előélethez fűződő valamennyi joghátrány törvényes eltörlését. Meg kell szüntetni

- a nyugdíjmegállapításnál fennálló hátrányos helyzetüket;
- az állások betöltésénél alkalmazott diszkrimináló titkos és nem titkos intézkedéseket, pl. a feddhetetlenséget;
- az útlevétörvénynek a büntetett előéletből következő kizáró jogsz

Szükségesnek tartjuk a politikai és egykori internáltak teljes politikai és er-

(Folytatás a

Történelmi igazságtételt!

(Folytatás az első oldalról)

kölcsi rehabilitációját is. Fel kell hagyni a rendőri zaklatásokkal, köznapi életvitelüket, társadalmi elhelyezkedésüket ellenőrző és akadályozó gyakorlattal.

Alapvetően fontosnak tartjuk az 1945-tel kezdődő egész történelmi korszak, a forradalom és az azt követő megtorlás tárgyilagossá, sokoldalúvá, a ma még zárolt dokumentumokon és visszaemlékezéseken is alapuló történelmi feldolgozását is. Bizalommal fordulunk a történettudomány művelőihez, a pedagógusokhoz, a helytörténészekhez és a rokon szaktudományok művelőihez. Követeljük velünk együtt a bürokratikus tilalmak megszüntetését, különösképpen az 56-os forradalom és a megtorlás dokumentumainak közzétételét és az ezekkel foglalkozó külföldi kiadványok itthoni szabad forgalmazását. A bizottság maga is feladatának tekinti a tények feltárását és közzétételét. Ezért felkéri mindazokat, akiknek közérdekű személyes em-

lékei, vagy dokumentumai vannak e korról, bocsássa azokat rendelkezésünkre.

Tudatában vagyunk annak, hogy a történelmi igazságtétel ma még súlyos akadályokba ütközik és szívós küzdelmet kíván. Ezért csatlakozásra szólítjuk mindazokat, akik egyetértenek felhívásunkkal és készek jogi-kegyeleti, történeti vagy más területen előmozdítani vállalt feladatunk elvégzését.

A magyar társadalomhoz fordulunk: követelje velünk együtt a kivégzettek méltó eltemetését és egy nemzeti emlékmű felállítását, mely megőrökíti a sztálinista önkény, a vele szemben vívott szabadságharc és a megtorlás áldozatainak emlékét.

Tisztelettel üdvözljük a magyar emigráció kezdeményezését, hogy a párizsi Pere Lachaise temetőben jelképes emléket állítsanak Nagy Imre és társai mártírhalálának 30. évfordulóján.

Felhívunk mindenkit, hogy ezen az évfordulón emlékezzen a harcokban elesett, halálba hajszott és kivégzett honfitársainkra. Aki teheti, ezen a napon helyezzen el

virágot a rákoskeresztúri temető 301-es parcellájában nyugvó mártírjaink jeltelen sírján.
Budapest, 1988. június 5.
„nem kívánja elkölteni!“

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága.

A bizottság tagjai: Nagy Erzsébet (Nagy Imre leánya); Gyenes Judit (Maléter Pál özvegye); Halda Aliz (Gimes Miklós özvegye); Szilágyi Józsefné; Újhelyiné, Haraszti Mária (Losonczy Géza özvegye); Darvas Iván; Dédes János; **Eörsi István**; Erdélyi Tibor; Fekete Gyula; Fónay Jenő, Forintos György; Földes Péter; Gáliné, Káldor Vera; Göncz Árpád; Hankiss Elemér; Hegedűs B. András; Hegedűs László; Hős Rezső; Kertész Dezső; Litván György; Lőcsei Pál; Martsán István; Mécs Imre; Mensáros László; Molnár Ferenc; Nagy Elek; Obersovszki Gyula; Pártai Tivadar; Pomogáts Béla; Rácz Sándor; Széll Jenő; Tóbiás Áron; Újhelyi Szilárd; Ungvári Rudolf; Vásárhelyi Miklós; Villányi Tibor.

A bizottság címe: Giczyné, Gyenes Judit, 1075 Budapest, Wesselényi u. 2. Telefon: 42 34 59; Holda Aliz, 1121 Budapest, Mártonhegyi út 22/d. Telefon: 66 05 28.